

30 aastat oma ajast ees, vastsündinute humaanse meditsiini ideoloogia teerajaja Adik Levin 80

Mõni lihtne idee võib olla nii geniaalne, et põhjustab paradigma muutuse esmalt oma linnas, riigis, siis omal kontinendil ja lõpuks terves maailmas. Adik Levini propageeritud humaanse vastsündinute meditsiini initsiatiiv on elanud üle riigikorra ja aastatuhande vahetuse ning teinud temast rahvusvahelise mõjuga mehe, ühe tsiteerituma lastearsti Eestis.

Valgas 1940. aastal sündinud, Teise maailmasõja ajal esimesed eluaastad Siberis veetnud ja sõja lõppedes vanematega Eestisse naasnud poiss oli „hilise ärkamisega“. Veel Pärnu I Keskkooli lõpetades ei teadnud ta, kelleks saada. Kulus paar aastat n-ö järelküpsemist, kuni spordikoolikaaslased ta Leningradi Pediaatria Instituuti õppima kutsusid. 1962. aastal korraldati instituuti sisseastumiseksamid Eestis. Eestist pärit pediaatriaõppuritele oli eraldatud 10 õppekohta. Vaatamata headele sisseastumiseksamite tulemustele polnud Adik Levin instituudi rektori silmis ilmselt oma juudi päritolu tõttu sobilik seal õppima. Vaid Eesti Nõukogude Vabariigi Tervishoiuministeriumi kaadrite osakonna inspektori dr Linda Aamissepa sõakas sekkumine viis nooruki Leningradi instituudi tudengite ridadesse.

Instituudi lõpetamise järel 1968. aastal asus noor arst koos ülikoolipäevilt leitud abikaasa Dinaga tööle Kasahstani Uralski oblasti keskhaigla lasteosakonda, kus aastatel 1969–1975 oli ta osakonnajuhataja. Seda perioodi peab dr Levin oma kujunemise aastateks arstina. Seal valmis tal ka kandidaadiväitekirja

vereülekande erinevate meetodite mõju kohta kopsupõletikuga imikutele. Väitekirja kaitses Adik Levin Nõukogude Liidu Meditsiiniteaduste Akadeemias 1974. aastal.

Kasahstanis elades hoidis ta end kursis Eestis toimuvaga, tellis ajalehti Rahva Hää ja Spordileht. Eestit pidas ta oma kodumaaks ning ta ei järginud mitmete sugulaste ja sõprade eeskujuga, kes emigreerusid Nõukogude Liidust esivanemate riiki Iisraeli. Ta naasis Eestisse 1975. aastal ja asus tööle arstina Tallinna Lastehaiglas. Kui Tallinna Lastehaiglas avati 1979. aastal vastsündinute ja enneaegsete patoloogia osakond, sai Adik Levinist selle osakonna juhataja. Osakonnast kujunes Adik Levini 25 seal töötatud aasta jooksul väga hinnatud vastsündinute meditsiinikeskus.

Dr Levin on olnud teerajaja vastsündinute humaanse meditsiini ideoloogia juurutamisel. Selle põhisuund on haigete ja enneaegsete vastsündinute ja nende emade üheaegne viibimine haiglas kogu ööpäeva vältel ja igal päeval nädalas. See oli 1970.–80. aastatel uus lähenemine, kuna valitses arvamuse, et äsja sünnitanud ema viibimine haige või enneaegse vastsündinuga koos haiglas ei ole soodus ei emale ega lapsele. Dr Levin oma tegevusega tõestas aga vastupidist ja esitas need andmed monograafiana ja doktoritöös „Sotsiaalbioloogiliste ja meditsiinilis-psühholoogiliste faktorite mõju ema ja vastsündinu organismi koostoimimisele“. Meditsiinidoktori väitekirja kaitses ta 1991. aastal Moskvas Nõukogude Liidu Meditsiiniteaduste Akadeemias.

Dr Levin eestvedamisel loodi Tallinna Lastehaiglas ka võimalused koos haige vastsündinu või enneaegse lapsega haiglas viibiva äsja sünnitanud ema meditsiiniliseks abistamiseks ja toetamiseks (terapeut, ämmaemand, naistearst, psühholoog).

Dr Adik Levin propageeris väsimatult oma vaateid rohketes publikatsioonides ja paljudel lastearstide kongressidel-konverentsidel nii Euroopas kui ka kogu maailmas. Tšiili 41. pediaatriakongressil 2001. aastal võeti vastu nn Pucóni deklaratsioon, kus soovitati vastsündinute humaanse meditsiini põhimõtteid rakendada kõigis maailma maades. Tänapäeval on üldist tunnustust leidnud prof dr Adik Levini idee vastsündinute meditsiinilisest käsitlemisest. See on saanud vastsündinute humaanse ravi kuldseks standardiks (ingl *human neonatal care initiative*

MITMESUGUST

gold standard, HNCI). Selle kohaselt tuleb emale võimaldada viibida koos oma vastsündinuga (ka enneaegsega) ööpäev läbi, et tagada lapsele rinnapiimaga toitmine, hooldamine ja toetus tema elu kõige kriitilisemal perioodil. Maailma Terviseorganisatsiooni ajutise nõunikuna on A. Levin tutvustanud oma põhimõtteid mitmel maal. Tema suureks teeneks on Tallinna Lastehaiglas kliinilise eetikakomitee – esimese Eestis – loomine. Dr Levin juhtis selle komitee tegevust aastatel 1997–2005.

Nüüdseks on dr Levin haiglatöölt lahkunud, ta elutöö on tehtud,

rajatud süsteem on kolleegide kätes elujõuline ning arenev. Levin mõonab, et paljudes riikides jääb teinekord tema termin „humaanne” raskesti mõistetavaks, selle asemel on hakatud kasutama sõnu „pereskne” ning „perega integreeritud”, mis paraku mitte alati ei ole humaanne – rakendatakse agressiivset ravi ja tehakse manipulatsioone, mis mitte alati ei ole põhjendatud – laps ei ole haiglas mitte isik nr 1, nagu see olema peaks.

Dr Levin on avaldanud üle kümne raamatu ja monograafia ning arvukalt publikatsioone. Teda on autastatud Punase Risti 1. klassi

teenetemärgiga ja ta on Tallinna linna aukodanik.

Pensionipõlves on ta pühendunud individuaalse toitumise põhimõtete uurimisele ja levitamisele, mis on aidanud tal püsida heas vormis kroonilistele tervisehädadele vaatamata. Oma elumudeli võtab ta kokku lihtsalt: inimesel peavad olema keskmised võimed, keskmine töökus – kusjuures töökus on olulisem kui võimed –, kuid kindlasti peab tal olema julgus seista ja võidelda oma põhimõtete eest.

**Dr Adik Leviniga vestles
Tiina Eier Tallinna Lastehaiglast**